

Dövlət Neft Fondu – milli sərvətimizin baş xəzinəsi

Qurumun məramı bu günün qazancından gələcəyə ehtiyat yaratmaqdır

Milli Məclisin qərarına əsasən, Azərbaycanın 2026-cı il dövlət büdcəsi təsdiqlənib. Eyni zamanda, Prezident İlham Əliyev Azərbaycan Dövlət Neft Fondunun (ARDNF) 2026-cı il büdcəsi ilə bağlı fərman imzalayıb. Fərmana əsasən, gələn il Fondun büdcə gəlirlərinin 13 milyard 32,3 milyon manat olması nəzərdə tutulur. ARDNF-in büdcə xərcləri isə 13 milyard 16 milyon manat səviyyəsində proqnozlaşdırılır və bu göstərici 11 faiz azalma deməkdir.

Ekspert rəyi

Xalid KƏRİMLİ,
iqtisadçı-ekspert

Dövlət Neft Fondundan dövlət büdcəsinə ayrılan transfertlərin məbləği məqsədli şəkildə tənzimlənir. Bu il fondan, təxminən, 12–13 milyard manatlıq vəsait götürülməsi planlaşdırılıb ki, bu da keçən illə müqayisədə bir qədər az-

dır. Fondun xərclərinin azalmasının əsas məqsədi gələcək nəsillər üçün rezervlərin qorunmasıdır.

Fondun fəaliyyəti üç əsas prinsipə idarə olunur: makroiqtisadi sabitliyin təmin olunması, vətəndaşların cari rifahının dəstəklənməsi və fondun vəsaitlərinin gələcək nəsillərə ötürülməsi. Məhz buna görə də bütün vəsaitin bir il ərzində istifadə olunması deyil, sabit şəkildə idarə olunması üstünlük təşkil edir.

Xərclərin azalmasında həmçinin iki iqtisadi amil rol oynayır: neft hasilatının azalması və neft qiymətlərinin proqnozlaşdırılan səviyyədən aşağı olması. Bu amillər nəzərə alınaraq Fondun gəlirləri də az proqnozlaşdırılıb.

Beləliklə, Dövlət Neft Fondu ölkənin həm cari sosial-iqtisadi inkişafına, həm də gələcək nəsillərin rifahına xidmət edən mühüm maliyyə mexanizmi olaraq fəaliyyətini davam etdirir.

Bundan başqa, 2026-cı il dövlət büdcəsində Dövlət Neft Fondundan transferin məbləği 12 milyard 835 milyon manat müəyyən edilib. Bu rəqəm 2025-ci ilin təsdiq olunmuş proqnozu ilə müqayisədə 11,4 faiz azdır.

Qeyd edək ki, ARDNF ümummilli lider Heydər Əliyevin 1999-cu il 29 dekabr tarixli Fərmanına əsasən yaradılıb. ARDNF ölkənin neft və qaz sektorundan əldə olunan gəlirlərin toplanması, səmərəli idarə olunması və gələcək nəsillər naminə qorunub saxlanılması məqsədilə fəaliyyət göstərir. Fond büdcədənkənar və müstəqil dövlət təsisatı statusuna malikdir. Fəaliyyət göstərdiyi müddət ərzində ARDNF nü-

fuzlu maliyyə qurumuna çevrilib.

Bu il sentyabrın 30-na olan göstəriciyə əsasən Fond 70 milyard 161,7 milyon ABŞ dolları məbləğində vəsait mövcuddur. ARDNF həmin vəsaitləri səmərəli şəkildə idarə edir və ölkənin sosial-iqtisadi inkişafı üçün mühüm layihələrin maliyyələşdirilməsini təmin edir. Fond ölkədə makroiqtisadi sabitliyin qorunması, neft gəlirlərinə asılılığın azaldılması və qeyri-neft sektorunun inkişafının təşviqi istiqamətində mühüm addımlar atır. Bu il fevralın 18-də Dövlət Neft Fondu ABŞ-in “BlackRock” şirkətinə bağlı “Global Infrastructure Partners” investisiya fondu ilə əməkdaşlıq edərək, İtaliyanın aparıcı

yüksəksürətli dəmir yolu operatoru “Italo – Nuovo Trasporto Viaggiatori S.p.A (Italo)” şirkətinə 34,5 milyon avro həcmində sərmayə qoyub.

Qeyd etmək lazımdır ki, son üç il ərzində, bu ilin üçüncü rübünün sonuna qədər, Fondun investisiya gəlirləri 10 milyard ABŞ dollarını keçib. Eyni müddətdə vəsaitlərin idarə olunması nəticəsində investisiya gəlirlərinə əlavə olaraq, qızıl qiymətlərindəki artım və valyuta məzənnələrindəki dəyişikliklər nəzərə alınaraq Fondun ümumi gəlirləri 21 milyard ABŞ dolları səviyyəsinə çatıb və nəticədə ARDNF-nin ehtiyatları 43 faiz artıb.

Cari ilin yanvar-sentyabr ayları ərzin-

də Fondun büdcə gəlirləri 13 milyard 73,5 milyon manat, büdcə xərcləri isə 10 milyard 917,8 milyon manat təşkil edib. Eyni dövrdə Fondun neft və qaz sazişlərindən gəlirləri 7 milyard 837,7 milyon manat olub. Bunun 7 milyard 68,8 milyon manatı mənfəət nefti və qazın satışından, 765,3 milyon manatı bonus ödənişləri və tranzit gəlirlərdən, 3,6 milyon manatı isə akrhesabı ödənişlərdən formalaşib.

Cari ilin yanvar-sentyabr aylarında ARDNF-nin idarəetmə gəlirləri 5 milyard 235,7 milyon manat, xərcləri isə 22,9 milyon manat səviyyəsində olub. Eyni dövrdə “Azəri-Çıraq-Günəşli” yatağından 6 milyard 183,9 milyon manat, “Şahdəniz” ya-

tağından isə qaz və kondensat satışlarından 697 milyon manat gəlir əldə edilib.

ARDNF ölkənin sosial-iqtisadi inkişafına xidmət edən ən vacib layihələrin maliyyələşdirilməsində əsas rol oynayır. Fondun vəsaitləri hesabına qaçqın və məcburi köçkünlərin sosial-məişət şəraitinin yaxşılaşdırılması, strateji infrastruktur layihələrinin tikintisi və rekonstruksiya-sı, beynəlxalq enerji və nəqliyyat dəhlizlərinin inkişafı, həmçinin su təchizatı və suvarma sistemlərinin genişmiqyaslı layihələri uğurla həyata keçirilib.

Prezident İlham Əliyev neft gəlirlərinin iqtisadiyyatın digər sahələrinə, xüsusən qeyri-neft sektorunun inkişafına və insan kapitalının formalaşdırılmasına yönəldilməsini prioritet vəzifə kimi müəyyən etmişdir. Bu siyasət çərçivəsində Fondun maliyyə resursları istehsal sahibkarlığının dəstəklənməsi, yeni müəssisələrin yaradılması və işsizliklə mübarizə, eyni zamanda, əhalinin sosial müdafiəsinin gücləndirilməsi məqsədilə istifadə olunur.

Qeyd edək ki, ARDNF investisiya portfelinin diversifikasiyası və gəlirliliyinin artırılması məqsədilə Prezident İlham Əliyevin 2011-ci il 27 oktyabr tarixli Fərmanına əsasən qəbul edilmiş investisiya siyasətinə uyğun, portfelin 10 faizə qədər hissəsi daşınmaz əmlakla yatırılıb. ARDNF ilk daşınmaz əmlak investisiyalarını 2012-ci ildən etibarən birbaşa investisiyalar şəklində həyata keçirməyə başlayıb.

Fond Avropanın London, Moskva, Paris, Milan kimi bir sıra önəmli şəhərlərində, eləcə də Asiyada Seul və Tokio şəhərlərində yerləşən ofis və ticarət komplekslərinə investisiyalar yatırır. 2015-ci ildən etibarən isə ARDNF özəl daşınmaz əmlak fondlarına investisiyalar yatırmağa başlayıb. Fond investisiyaları daşınmaz əmlak portfelinin əhəmiyyətli hissəsini təşkil edir.

Musa BAĞIRLI
XQ